

TORSTEN BRANDEL:

”Operation Garbo”

”Operation Garbo”, som kom ut 1988, är en ”thriller om en möjlig verklighet” och handlar om ett sovjetiskt överraskningsanfall mot Sverige år 1992. Det är en dramatisk, realistisk och trovärdig skildring. Författarpseudonymen Harry Winter bedömdes av en samfällad kritik som mycket sakkun- nig.

Harry Winter: **Operation Garbo II – Slutet.** Timbro 1989

Även om verkligheten på vissa punkter redan sprungit förbi bokens Östeuropa-scenario är skildringen av intresse som en bild av hur kriser och krig kan uppstå ur ett kaos i Europa och hur krigshandlingar kan drabba Sverige.

Scenariot är ett ”isolerat angrepp”. Sovjet räknar med att betvinga Sverige på några dagar, utan att NATO (USA) skall hinna eller vilja komma till undsättning. ”Operation Garbo II – Slutet” är fortsättningen.

Skildringen i del II börjar den 7 september. Stora delar av de svenska marin- och flygstridskrafterna är utslagna. Arlanda är taget, fienden behärskar Östergötland, Stockholm är inneslutet, Göteborg hotat, sovjetiska styrkor går mot Boden. Försvaret av Skåne är helt upprivet av sabotage och av fiendens fallskärmsförband. En svensk generalmajor har avslöjats som agent i själva högkvarteret. Sverige och Finland har etablerat marin samordning.

Tre amerikanska hangarfartyg beräknas den 7 september av sovjetledning- en stå i Norska havet, med flyg tillräckligt för att kvadda ”Garbo”, men också mycket känsliga för ryska ubåtar i attack-

positioner. Skall de känna sig hotade och slå till i förebyggande syfte? Sovjet tar ris- ken att provocera. Huvuddelen av de ryska attack-ubåtarna är på väg söderut.

Sverige har vädjat om militärt stöd från västmakterna.

Washington tvekar om att förstärka nordflanken (NATO) på Centraleuropas bekostnad. Kunde man i detta efterhands- läge försvara Norge utan kärnvapen? All- deles frånsatt att Sverige ”kommit rän- nande efter hjälp”, utan att egentligen för- tjäna den. Men de amerikanska hangar- fartygen kommer allt närmare.

Den 9 september beslutar svenska re- geringen att sända en delegation under ut- rikesministern för att möta en norsk dele- gation vid Eda.

Norge har nu kniven på strupen och måste ha intresse av att få in USA ome- delbart. Men NATO vill till nästan varje pris undvika direkt konfrontation med Sovjet.

Ryssarna får allt större svårigheter i Uppland men ökar pressen på Finland. Svenska och finska stridskrafter går till gemensam motoffensiv i Finska viken. Detta utvecklar sig till ett kaotiskt luft- och sjöslag.

Den sovjetiske generalsekreteraren försöker ge sina stridskrafter andrum och splittra motståndaren genom ensidig vapenvila fr o m den 13 september kl 12.00, vartill alla förband i stridskänning skall dra sig tillbaka 2 km.

Samtidigt förbereder USA att konfron- tera Sovjet med ett fait accompli genom att gå in med US Marines på Gotland (svenskarna håller norra delen).

Som generalsekreteraren beräknat skapar utspelet oenighet i svenska rege- ringen samtidigt som svenska stridskraf-

ter står beredda till motoffensiv.

Slutet skall inte här i detalj avslöjas. När det kommer, står åtskilliga spännande frågetecken kvar. Läget är politiskt "skört". Del II är, liksom del I, en livfull, medryckande skildring, ställvis med mycket goda litterära förtjänster, ingestans likgiltig. Den vill vara både spännande och uppfordrande och lyckas bra med bägge delarna. Flera av de i handlingen förekommande personerna är nyckelfigurer; de flesta torde vara helt uppdiktade; icke så få är ironiska teckningar. För den någorlunda initierade läsaren kan spelet "vem är vem?" ge god behållning. Knappt någon kan undgå att dragas med av det fartfyllda svepet av händelser. Krigsskildringarna är åskådliga och ger mycket av intresse om vapenprestanda och om beteendemönster. Att händelser till stor

del utspelas, i brutala former, på vår hemmaplan (flygbombterror, pansarskräck, soldateskuppträden o a) må vara chockerande läsning. Men avsikten är ju att dra uppmärksamheten till faror som hotar, och kanske i en del fall kan undvikas, till fel som begåtts och möjligen i en del fall inte behöver upprepas. Författaren vill t ex visa hur vi omkring 1990 alltför sent förstod vad som rörde sig i Baltikum: höjd beredskap, allt flera båtflyktingar m m. På den punkten kanske ett uppvaknande är på gång i dagens verklighet. För sent är att gottgöra den flathet vi visade vid affären U 137, i stället för politisk fasthet. För vidare exemplifieringar från tiden före resp efter 1990 ges här inte utrymme. Och upplösningen i detalj av dramat Garbo må alltså anstå . . .